

*Hemşirelik Eğitim Programları
Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği*

**HEPDAK
HEMŞİRELİK LİSANS EĞİTİM
PROGRAMI
STANDARTLARI**

HEPDAK

HEMŞİRELİK LİSANS EĞİTİM PROGRAMI STANDARTLARI

GİRİŞ

Bu standartlar, paydaşların beklentilerini karşılamak üzere, orta öğretime dayalı en az sekiz yarıyıl ya da eşdeğerinden (240 AKTS kredisi) oluşan lisans düzeyindeki hemşirelik programlarının kalite güvencesini sağlamayı ve bu programların sürekli iyileştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Standartlar, hemşirelik öğrencilerinin öğrenme, öğretme ve değerlendirme süreçleri ile ilgili olarak eğitim programının karşılamak zorunda olduğu gereklilikleri belirleyerek programlara bir çerçeve sağlamaktadır. Hemşirelik lisans programlarının beklenen yeterliklerini/çıktılarını tanımlamaktadır.

Standartlar, temel ve gelişim standartlarını içeren dokuz ana başlıkta toplanmıştır. Her bir standart, hemşirelik eğitim programının bireylere, topluma ve mesleğe karşı olan sorumluluklarını yerine getirme yönünden niteliğini değerlendirmede temel oluşturmaktadır.

Lisans düzeyindeki bir hemşirelik eğitim programının değerlendirilmesi için başvuruda bulunan yükseköğretim kurumu, bu belgede yer alan standartları yerine getirdiğini kanıtlamakla yükümlüdür.

TANIMLAR

Her ne kadar kurumlar kendi farklı terminolojilerini kullanabilirlerse de, HEPDAK standartlarını kullanarak yapılan değerlendirmelerde Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi Madde 7(a)'da yer alan aşağıdaki temel tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:

- i. Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Amaçları:** Program mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımlayan genel ifadeler.
- ii. Program Çıktıları:** Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler.
- iii. Ölçme:** Program eğitim amaçları ve program çıktılarına erişim düzeylerini saptamak üzere çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, toplama ve düzenleme süreci.
- iv. Değerlendirme:** Ölçmeler sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması süreci. Değerlendirme süreci, program eğitim amaçlarına ve program çıktılarına erişim düzeylerini vermeli ve programı iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek eylemlerde kullanılmalıdır.

- v. Kredi:** Bir kredi, yarıyıl boyunca her hafta düzenli olarak verilen bir saatlik (45/50 dakika) teorik dersin ya da yapılan iki saatlik uygulama, pratik veya laboratuvar çalışmalarının eğitim yüküne eşdeğerdir.
- vi. AKTS Kredisi:** Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nce (AKTS) tanımlanan kredi. AKTS, öğrenci merkezli, öğrencinin iş yüküne dayalı bir kredi sistemidir. Öğrencinin bir dersi başarıyla tamamlayabilmesi için yapması gereken çalışmaların tümünü (teorik ders, uygulama, seminer, bireysel çalışma, sınavlar, ödevler, vs.) ifade eden bir birimdir. AKTS'de bir akademik yıllık eğitime 60 AKTS kredisi, bir dönemlik eğitime ise 30 AKTS kredisi verilir.
- vii. Temel Standart (TS):** Akredite olmak isteyen lisans eğitim programı tarafından "mutlak" karşılanması gereken standart.
- viii. Gelişim Standardı (GS):** Mezuniyet öncesi eğitim programının niteliğini geliştirmeye yönelik, karşılanması durumunda yüksek nitelik göstergesi olan standart.
- ix. Paydaş.** Eğitim kurumunun faaliyetlerinden, hedeflerinden, politikalarından, aldığı sonuçlardan etkilenebilen veya etkileyebilen kişiler, gruplar, organizasyonlar veya sistemler.
- x. İç Paydaş:** Eğitim kurumundan etkilenen veya kurumu etkileyen kurum içindeki kişi, grup veya (varsa) ilgili/bağlı kuruluşlar. Eğitim programının hazırlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinin her aşamasında aktif rol alan tüm kurum çalışanları ile eğitim programına katılan öğrenciler, öğretim elemanları, kurum yöneticileri, kurumun idari personeli.
- xi. Dış Paydaş:** Eğitim kurumundan etkilenen veya kurumu etkileyen, kurum dışındaki kişi, grup veya kuruluşlardır. Eğitim programının hazırlanması, yürütülmesi, değerlendirilmesinin her aşamasında aktif rol almayan ancak görüşlerine başvuru alan hemşireler, sağlık kurumları yöneticileri, sağlık ekibi üyeleri (doktorlar, diyetisyenler, FTR uzmanları, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları), hastalar, hizmet alan birey/aile/toplum, STK temsilcileri vb.

STANDART 1. HEMŞİRELİK LİSANS EĞİTİM PROGRAMI AMAÇLARI

1.1. Hemşirelik lisans eğitim programının, mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini, çalışma alanlarını ve bu alanlarda üstlenecekleri rolleri belirten ve mesleki beklentileri tanımlayan amaçları olmalıdır.

1.2. Bu amaçlar;

- Programın (fakültenin / bölümün) ve bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunun, öz görevleriyle uyumlu olmalıdır.
- Programın iç ve dış paydaşlarının görüşleri ile toplumun gereksinimleri dikkate alınarak belirlenmelidir.
- Tüm paydaşların kolayca erişebileceği şekilde yayımlanmış olmalıdır.

- Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.

STANDART 2. EĞİTİM PROGRAMI

- 2.1.** Hemşirelik lisans programının, eğitim programı amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim programı olmalıdır.
- 2.2.** Eğitim programı, öğrencilerin kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinliklere ulaşmak için açık, anlaşılır, ölçülebilir ve değerlendirilebilir şekilde geliştirilmelidir.
- 2.3.** Eğitim programının Ulusal ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nde belirtilen kredi tanımları yapılmış ve yayımlanmış olmalıdır.
- 2.4.** Kullanılan eğitim programı modeli tanımlanmış olmalıdır.
- 2.5.** Eğitim programının uygulanmasında, öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemleri kullanılmalıdır.
- 2.6.** Eğitim programında yaşam boyu öğrenme ve bilgiyi uygulamaya aktaracak etkinlikler tanımlanmış olmalıdır.
- 2.7.** Eğitim programının içeriğinde toplumun öncelikli sağlık sorunlarına ve gereksinimlerine yer verilmelidir.
- 2.8.** Eğitim programının içeriğinde üniversite mezunu niteliklerini kazandıracak konulara yer verilmelidir.
- 2.9.** Eğitim programı, sağlığı koruma, geliştirme, güvenli hasta bakımını sağlama, iletişim, ekip, etik, kanıta dayalı araştırma, sorun çözme, eleştirel düşünme, toplum gerçeklerini dikkate alma, çevreci olma konularını içermeli ve Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP) ile uyumlu olmalıdır.
- 2.10.** Öğrenme öğretme sürecinde kullanılan yöntemler, araç ve gereçler; öğrencilerin program çıktılarını (bilgi, beceri ve yetkinlikler) kazanmalarını sağlayabilecek nitelikte olmalıdır.
- 2.11.** Eğitim programının amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve kanıtlamak için, öğrenme/öğretme süreci için geçerli, güvenilir ve kullanışlı ölçme ve değerlendirme sistemi kurulmuş ve işletiliyor olmalıdır.
- 2.12.** Temel hemşirelik beceri laboratuvarı ve diğer laboratuvarlar öğrenciyi güvenli bakımı vermeye hazırlayabilecek ve etkili iletişim becerilerini kazandırabilecek nitelikte olmalıdır.
- 2.13.** Uygulama alanları, öğrencinin bilgisini uygulamaya aktarabileceği ve güvenli bakımı verebileceği nitelikte olmalıdır.
- 2.14.** Uygulamalar; klinikler, toplum sağlığı merkezleri ve farklı birimler olmak üzere birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmeti veren kurumlarda yapılmalıdır.

Gelişim Standartları

- GS.2.1.** Eğitim programları kanıta dayalı hemşirelik eğitimi ve uygulamalarına temellendirilmelidir.
- GS.2.2.** Eğitim kurumunda ölçme değerlendirme birimleri kurulmalı ve üniversitenin ölçme değerlendirme birimi ile eşgüdüm halinde çalışmalıdır.

STANDART 3. PROGRAM ÇIKTILARI

- 3.1.** Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler olan program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve aşağıda sıralanan **HEPDAK Çıktıları**'nı da içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek çıktılar tanımlayabilirler.

HEPDAK HEMŞİRELİK LİSANS PROGRAMI ÇIKTILARI

Bu programı tamamlayan öğrenci:

1. Mesleki rol ve işlevlerini yerine getirecek temel ve güncel bilgi, beceri ve tutuma sahiptir.
2. Hemşirelikle ilgili bilimsel ve güncel bilgiye ulaşabilme, kullanabilme becerisine sahiptir.
3. Sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun sağlık bakımı gereksinimlerini kanıta dayalı ve bütüncül yaklaşımla hemşirelik süreci doğrultusunda karşılar.
4. Hemşirelik uygulamalarını etik ilkeler ve yasal düzenlemeler doğrultusunda gerçekleştirir.
5. Bilişim ve bakım teknolojilerini hemşirelik uygulamalarında kullanır.
6. Sağlık bakımı ekibi ve diğer disiplinlerle işbirliği içerisinde çalışır.
7. Etkili iletişim kurar.
8. Hemşirelik alanına ilişkin araştırmalarda sorumluluk alır.
9. Hemşirelik uygulamalarında sorun çözme ve eleştirel düşünme becerilerini kullanır.
10. En az bir yabancı dili kullanarak alanındaki bilgileri izler ve meslektaşlarıyla iletişim kurar.
11. Yaşam boyu öğrenmeyi benimser.

- 3.2.** Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

3.3. Hemşirelik programı, mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerinin program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamalıdır.

3.4. Program çıktıları tüm paydaşların ulaşabileceği şekilde yayımlanmış olmalıdır.

STANDART 4. ÖĞRENCİLER

Bir hemşirelik programının değerlendirilmesinde, öğrencilerin niteliği, gelişimi ve başarıları önemlidir. Bu nedenle:

- 4.1.** Programın, öğrenci kabulü, niteliği ve sayısı konularında politikası olmalıdır.
- 4.2.** Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.
- 4.3.** Öğrenci değişim programlarında izlenen politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır. Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- 4.4.** Öğrencilerin, dersler, laboratuvar, uygulama alanındaki öğrenme etkinlikleri geçerli, güvenilir, kullanışlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.
- 4.5.** Öğrencilerin mezuniyetine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.
- 4.6.** Öğrenciler için akademik ve kariyer danışmanlık sistemi oluşturulmalı, düzenli olarak raporlanmalı ve değerlendirilmelidir.
- 4.7.** Öğrencilerin üniversitenin ilgili biriminin yürüttüğü psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetinden yararlanmaları sağlanmalı ve kayıtlarla kanıtlanmalıdır.
- 4.8.** Öğrencilerin, hemşirelik alanında ulusal ve uluslararası düzeydeki bilimsel faaliyetlere; sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmaları desteklenmelidir.
- 4.9.** Öğrencilerin, eğitim programı, sosyal, akademik, kültürel ve diğer etkinlikler konusundaki görüşlerini bildirmelerine olanak sağlayacak sürdürülebilir bir iletişim ağı oluşturulmalıdır.
- 4.10.** Eğitim programının planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine eğitimin önemli paydaşlarından olan öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.
- 4.11.** Birinci sınıf öğrencileri için uyum programı olmalıdır.
- 4.12.** Mezunlar ile sürekli ve düzenli iletişimi sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalıdır.

Gelişim Standartları

GS.4.1. Öğrencilerin sosyalizasyonu için akran yönderlik (mentorlük) sistemi kurulmalıdır.

GS.4.2. Öğrencilerin sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaları için üniversiteden parasal destek sağlanmalıdır.

STANDART 5. ÖĞRETİM ELEMANLARI

Öğretim kadrosu herhangi bir eğitim programının temel unsurudur. Bu nedenle,

- 5.1.** Uygulanan eğitim programının özelliğine uygun, eğitim, araştırma ve topluma hizmet arasında bir denge gözetilen öğretim elemanı kadrosu ve kadro geliştirmeye yönelik bir politikası tanımlanmış ve yayımlanmış olmalıdır.
- 5.2.** Öğretim elemanı istihdamı, sayısı ve niteliği eğitim programının amaç ve çıktıklarına ulaşmaya uygun olmalıdır.
- 5.3.** Öğretim elemanları, programın etkin bir şekilde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini sağlayabilecek yeterliklere sahip olmalıdır.
- 5.4.** Öğretim elemanı seçim, atama ve akademik yükseltmelerinde; Yükseköğretim Kurulu ve bağlı olduğu üniversitenin belirlediği ölçütler temel alınmalıdır.
- 5.5.** Öğretim elemanlarının görev tanımları belirlenmiş ve duyurulmuş olmalıdır.
- 5.6.** Göreve yeni başlayan ya da birim içinde yeni görev üstlenen öğretim elemanı için uyum programı düzenlenmelidir.
- 5.7.** Öğretim elemanlarının yıllık çalışma programları, ders yükleri tanımlanmış ve duyurulmuş olmalıdır.
- 5.8.** Öğretim elemanlarının profesyonel gelişimine yönelik ulusal ve/veya uluslararası bilimsel etkinlikler idari ve ekonomik açıdan desteklenmelidir.
- 5.9.** Öğretim elemanı performans değerlendirme sistemi oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

Gelişim Standartları

- GS.5.1.** Kurumda öğretim elemanı seçim, atama ve akademik yükseltmelerinde öğretim ürün dosyası / portfolyo hazırlanmalıdır.
- GS.5.2.** Öğretim elemanlarının eğitim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitici eğitimi programları olmalıdır.
- GS.5.3.** Öğretim elemanlarının, profesyonel gelişimlerini desteklemek ve güçlendirmek için fırsatlar sağlanmalıdır.

STANDART 6. EĞİTİM YÖNETİMİ

- 6.1.** Hemşirelik lisans programının, kuruluş ve yönetim yapısı, bağlı bulunduğu üniversite içindeki yeri, öğretim faaliyetleri ile destek hizmetler arasındaki ilişkiler tanımlanmış ve örgüt şeması üzerinde gösterilmiş olmalıdır.
- 6.2.** Hemşirelik lisans programı yöneticisi, hemşirelik lisans mezunu ve en az doktora derecesi almış bir hemşire öğretim üyesi olmalıdır.
- 6.3.** Hemşirelik lisans programında üst yönetime bağlı akademik ve idari bölümler, alanlarında yetkin olan kişiler tarafından yönetilmelidir.

- 6.4. Hemşirelik lisans programı yönetimi, programın geliştirilmesi ve yönetiminde katılımcı bir yönetim anlayışını benimsemelidir.
- 6.5. Hemşirelik lisans programı yönetimi, öğrencilerin, mezun bir hemşirede aranan yeterlilikleri tam olarak kazanabilmesi için gerekli kaynakları sağlamalıdır.
- 6.6. Hemşirelik lisans programı yönetimi, eğitim programının tasarımında iç ve dış paydaşlar arasında işbirliği sağlamalıdır.
- 6.7. Hemşirelik lisans programı ile uygulama yapılan kuruluşlar arasında ortaklaşa hazırlanmış ve gerektiğinde yenilenebilecek resmi bir sözleşme/protokol olmalıdır.
- 6.8. Hemşirelik lisans programı yönetimi, eğitimi izleme, değerlendirme ve sürekli iyileştirme sistemi ile birlikte tüm süreçleri kaydetmek üzere bir kayıt sistemi oluşturmalıdır.
- 6.9. Hemşirelik lisans programı yönetimi, öğrencinin uygulama yaptığı alanlar için risk değerlendirmesi yapmalı ve riskleri en aza indirmeye yönelik stratejiler geliştirmelidir.
- 6.10. Hemşirelik lisans programı yönetimi, riskler ve önleme stratejileri konusunda ilgili tarafları (öğretim elemanları, üniversite yönetimi vb.) bilgilendirmeye yönelik eğitim programı oluşturmalıdır.
- 6.11. Hemşirelik lisans programı yönetimi, öğretim üyesi ve öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacak değişim programları oluşturmalıdır.

Gelişim Standartları

- GS.6.1. Hemşirelik lisans programı yönetimi, öğretim elemanlarının öğretme ve öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmelerine destek olmak üzere bir sistem oluşturmalıdır.

STANDART 7. FİZİKSEL ALTYAPI

- 7.1. Hemşirelik lisans programının yürütüldüğü eğitim ortamının mimari yapısı eğitime uygun, fiziksel mekanları (derslikler, laboratuvarlar, ofisler, kütüphane, vb) program amaç ve çıktılarına ulaşacak nitelikte olmalıdır.
- 7.2. Eğitim ortamında bulunan eğitim araç-gereçler program amaç ve çıktılarına ulaşacak sayıda ve nitelikte olmalıdır.
- 7.3. Eğitim ortamında fiziksel alanların ve eğitimle ilgili teknolojik araç-gereçlerin yeterliği düzenli aralıklarla kontrol edilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılarak güncellenmelidir.
- 7.4. Hemşirelik lisans programının bağlı bulunduğu üniversitenin tüm öğrenci ve öğretim elemanları tarafından kullanılabilir ve elektronik ortamda erişilebilecek bir kütüphanesi olmalıdır ve sürekli güncellenmelidir.
- 7.5. Eğitim ortamının fiziksel altyapısına ilişkin öğretim elemanı ve öğrencilerden düzenli aralıklarla geri bildirim alınmalı ve geribildirimler doğrultusunda iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- 7.6. Öğrencilerin uygulamalarını gerçekleştirdikleri sağlık kuruluşları (hastane, aile sağlık merkezi, vb) program amaç ve çıktılarına ulaşmayı sağlayacak alt yapıya sahip olmalıdır.

Gelişim Standardı

- GS.7.1.** Birimin bağlı bulunduğu üniversitede akademik ve idari personelin ve öğrencilerin sosyalleşmelerini geliştirici mekanlar (spor salonu, yüzme havuzu, fitness merkezi, çay-kahve içme vb) bulunmalıdır.
- GS.7.2.** Eğitim ortamları teknoloji ve sağlık eğitim alanındaki gelişimlere paralel olarak güncellenmelidir.

STANDART 8. PARASAL KAYNAKLAR

- 8.1.** Hemşirelik lisans programının, amaç ve çıktılarını gerçekleştirmesini destekleyecek parasal kaynakları olmalıdır.
- 8.2.** Hemşirelik lisans programının, amaç ve çıktılarını gerçekleştirmesini sağlayacak, gerçekçi parasal kaynak planlaması olmalıdır.
- 8.3.** Hemşirelik lisans programının, parasal kaynak planlaması üniversitenin yetkili birimi tarafından onaylanmış olmalıdır.
- 8.4.** Hemşirelik lisans programının, bütçesinin yılda bir gözden geçirildiğine ilişkin tanımlanmış bir süreci olmalıdır.
- 8.5.** Hemşirelik lisans programının, parasal kaynak planlamaları düzenli olarak gözden geçirilmeli ve denetlenmelidir.
- 8.6.** Hemşirelik lisans programının parasal kaynak yönetimine ilişkin yazılı bir politikası olmalıdır.
- 8.7.** Hemşirelik lisans programı parasal kaynaklarını verimli bir şekilde kullanmalı ve belgelemelidir.

Gelişim Standardı

- GS.8.1.** Hemşirelik lisans programı, gelir getirecek kurs, kongre, sempozyum, çalıştay, panel, konferans, vb. bilimsel ve sosyal etkinlikleri yıllık olarak planlamalı, gerçekleştirmeli ve bu durumu parasal planlamalarına dahil etmelidir.

STANDART 9. SÜREKLİ İYİLEŞTİRME

- 9.1.** Değerlendirme ve sürekli iyileştirme sistemi oluşturulmuş ve kanıtlarla kayıt altına alınmış olmalıdır.
- 9.2.** Değerlendirme ve sürekli iyileştirme çalışmaları; eğitim programının amaçları, eğitim programı ve program çıktıları ile ilgili standartlar başta olmak üzere gelişmeye açık tüm alanları kapsamalıdır.
- 9.3.** Değerlendirme ve sürekli iyileştirme sonuçları ilgili kişi ve kuruluşlarla paylaşılmalıdır.